

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 615/2020-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED]

zastúpených advokátkou Mgr. Klaudiou Szekeres, Široká 569, Tešedíkovo, ktorou namietajú porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach uznesením Okresného súdu Galanta sp. zn. 8 C 327/2016 z 29. novembra 2016, uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25 Co 54/2018 z 26. marca 2019 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 227/2019 z 28. novembra 2019 a porušenie základných práv podľa čl. 12 ods. 2 a čl. 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6, čl. 8 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práv podľa čl. 25 písm. a) a čl. 26 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a práva podľa čl. 2 Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie uznesením vlády Slovenskej republiky č. 612 zo 16. októbra 2013, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED]
o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. júna 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

[REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“) uznesením Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 8 C 327/2016 z 29. novembra 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“), uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 25 Co 54/2018 z 26. marca 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a porušenie základných práv podľa čl. 12 ods. 2 a čl. 30 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6, čl. 8 a čl. 14 dohovoru, práv podľa čl. 25 písm. a) a čl. 26 medzinárodného paktu a práva podľa čl. 2 Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (ďalej len „medzinárodný dohovor“) uznesením vlády Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) č. 612 zo 16. októbra 2013 (ďalej len „napadnuté uznesenie vlády“).

1.1 Ústavná sťažnosť po jej doručení ústavnému súdu nebola pridelená sudcovi spravodajcovi. Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 Dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Podľa čl. X bodu 5 rozvrhu práce veci, ktoré neboli v období od 17. februára 2019 do 16. októbra 2019 pridelené sudcom spravodajcom, boli prerozdelené náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov medzi sudcov menovaných do funkcie 10. októbra 2019. Označená vec vedená ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1156/2019 bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi

Duditšovi, ktorý je podľa čl. II bodu 3 rozvrhu práce členom štvrtého senátu ústavného súdu.

2. Ústavnému súdu bola 26. februára 2020 doručená ďalšia ústavná sťažnosť sťažovateľov, ktorou namietajú porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a práva podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu napadnutým uznesením okresného súdu, napadnutým uznesením krajského súdu a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 227/2019 z 28. novembra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“) a porušenie základných práv podľa čl. 12 ods. 2 a čl. 30 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6, čl. 8 a čl. 14 dohovoru, práv podľa čl. 25 písm. a) a čl. 26 medzinárodného paktu a práva podľa čl. 2 medzinárodného dohovoru napadnutým uznesením vlády. Označená vec vedená ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 408/2020 bola pridelená sudcovi spravodajcovi Milošovi Maďarovi, ktorý je podľa rozvrhu práce členom prvého senátu ústavného súdu.

3. Uznesením ústavného súdu sp. zn. PLs. ÚS 14/2020 zo 4. marca 2020 boli ústavné sťažnosti vedené pod sp. zn. Rvp 1156/2019 a sp. zn. Rvp 408/2020 spojené na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1156/2019. V zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce bola preto táto vec prejednaná vo IV. senáte ústavného súdu, ktorý pracuje v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditš.

4. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sú obyvateľmi obce Tešedíkovo v okrese Šaľa. Dňa 10. marca 2012 sa v obci uskutočnilo miestne referendum o zmene názvu obce na historický názov Pered, ktorého sa zúčastnili aj sťažovatelia. Referendum bolo platné a úspešné, obyvatelia zmenu názvu obce schválili zákonom predpísaným počtom hlasov. Vláda na odporúčanie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“) vyjadrila napadnutým uznesením nesúhlas so zmenou názvu obce. Sťažovatelia následne na okresnom súde podali proti vláde žalobu o ochranu osobnosti a vo veci porušenia zásady rovnakého zaobchádzania. Napadnutým uznesením okresného súdu bolo konanie zastavené a vláde nebola priznaná náhrada trov konania. Sťažovatelia podali proti napadnutému uzneseniu okresného súdu odvolanie.

Napadnutým uznesením krajského súdu bolo potvrdené napadnuté uznesenie okresného súdu vo výroku o zastavení konania a zrušené vo výroku o náhrade trov konania, proti ktorému sťažovatelia podali dovolanie. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie sťažovateľov odmietnuté.

5. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti uviedli, že napadnuté uznesenie vlády zasiahlo do ich práva zúčastňovať sa na správe verejných záležitostí a práva na rovnaké zaobchádzanie. Všeobecné súdy odmietli sťažovateľom poskytnúť účinnú ochranu, pretože ich žalobu odmietli z procesných dôvodov, pretože vláda nemá procesnú subjektivitu a jej uznesenia sú vylúčené zo súdneho prieskumu [§ 1aa zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 575/2001 Z. z.“)].

5.1 Sťažovatelia sa však domáhali ochrany osobnosti podľa § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka a ochrany práva na rovnaké zaobchádzanie a ochranu pred diskrimináciou podľa § 9 zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „antidiskriminačný zákon“). Nešlo o konanie podľa Správneho súdneho poriadku a sťažovatelia sa nedomáhali súdneho preskúmania rozhodnutia vlády spôsobom, ktorý by bol v rozpore s § 1aa zákona č. 575/2001 Z. z. Z ustanovení Občianskeho zákonníka, ako aj z ustanovení antidiskriminačného zákona je jednoznačné, že prejednanie žalôb o ochranu osobnosti, ako aj antidiskriminačných sporov patrí do právomoci všeobecných sudov, a zároveň nevylučujú využitie predmetných prostriedkov právnej ochrany proti vláde.

6. Sťažovatelia sa domnievajú, že procesná subjektivita vlády vyplýva z ústavy a zo zákona č. 575/2001 Z. z., ale *„podľa napadnutého rozhodnutia okresného súdu, krajského súdu a NS SR však uznesenia vlády SR vôbec nepodliehajú súdnemu prieskumu a nemožno sa proti nim brániť žalobou, aj keby obmedzovali základné práva a slobody. Sťažovatelia majú za to, že takýto výklad práva je v rozpore s uvedenými ustanoveniami Ústavy, Dohovoru a Paktu. Nemožnosť brániť sa súdnou cestou voči rozhodnutiam vlády SR*

je taký zásah do práva na súdnu ochranu, ktoré nie je ospravedlniteľné žiadnym legitímnym cieľom v demokratickej spoločnosti. “.

7. K porušeniu práva zúčastňovať sa na správe verejných vecí sťažovatelia uviedli, že sa zúčastnili na miestnom referende o zmene názvu obce Tešedíkovo, ktoré bolo platné (zúčastnila sa na ňom nadpolovičná väčšina oprávnených voličov) a zároveň úspešné (nadpolovičná väčšina zúčastnených súhlasila so zmenou názvu obce na historický názov Pered). Tieto skutočnosti potvrdzuje aj predkladacia správa ministerstva vnútra a zároveň výsledky miestneho referenda boli zverejnené aj na webovej stránke obce Tešedíkovo.

7.1 K realizácii výsledku miestneho referenda bol potrebný súhlas vlády, ktorá však na návrh ministerstva vnútra nesúhlasila so zmenou názvu obce. Týmto vláda odmietla rešpektovať vôľu sťažovateľov i ďalších obyvateľov obce, čím zároveň došlo aj k zmareniu účelu (výsledku) miestneho referenda a k znemožneniu výkonu práva účasti na správe vecí verejných sťažovateľmi a ďalšími obyvateľmi obce.

8. Ministerstvo vnútra považovalo názov Pered za protizákonný, pretože by ním bol porušený § 1a ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a § 3a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Podľa sťažovateľov však ministerstvo vnútra nevysvetlilo, prečo názov Pered nespĺňa zákonné požiadavky, tzn. čím konkrétne by bol zákon porušený.

8.1 Podľa ministerstva vnútra slovo Pered má maďarský pôvod a v súčasnosti sa používa ako označenie obce v maďarskom jazyku podľa zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov. Podľa názoru sťažovateľov táto skutočnosť neznamená, že by tento názov nemohol byť tiež názvom obce v slovenskom jazyku, ako to je v prípade iných obcí (napr. Baka, Bajka, Zalaba, Pozba, Kalonda, Batka, Rad). Pered bol po stáročia aj slovenským názvom Tešedíkova. Po vzniku Československa bol Pered úradným názvom obce až do roku 1948. Názov, ktorý bol úradným názvom obce aj v slovenskom jazyku, bol teda v tomto jazyku plnohodnotným slovom.

9. Ministerstvo vnútra vo svojej odpovedi z 30. decembra 2013 na list aktivistov hnutia Dvojjazyčné Južné Slovensko uviedlo, že slovo „Pered“ sa nenachádza v pravopisnom a gramatickom slovníku, v ktorom sa v kodifikovanej podobe zachytávajú najpoužívanejšie slová všeobecnej slovnej zásoby spisovnej slovenčiny, a taktiež ani názov „Pered“ sa nenachádza medzi názvami obcí na území Slovenskej republiky.

9.1 Podľa sťažovateľov *„mnohé názvy obcí na Slovensku nemajú žiadny samostatný význam, preto sa v pravopisnom a gramatickom slovníku slovenského jazyka nenachádzajú, ani nemôžu nachádzať. Nachádzajú sa len v zozname názvov obcí na území Slovenskej republiky, sú súčasťou slovenského jazyka len z dôvodu, že sú názvami obcí. Slovo Pered sa v zozname súčasných názvov obcí nenachádza, a to z dôvodu, že v súčasnosti názvom obce nie je. Argument ministerstva je teda cirkulárny: Pered nemôže byť názvom obce, pretože nie je súčasťou slovenskej slovnej zásoby, keďže nie je názvom obce. Z uvedeného vyplýva, že Ministerstvo vnútra SR v prípade zmeny názvu obce Tešedíkovo aplikovalo neexistujúce zákonné kritérium, resp. interpretovalo zákonné kritérium takým spôsobom, ktorej výsledkom bolo absurdné kritérium, ktoré väčšina názvov nemôže splniť: názov obce by bolo možné schváliť, len ak by už v čase schválenia bol súčasťou slovenskej slovnej zásoby. Máme za to, že zákon takúto požiadavku neobsahuje.“*

10. K porušeniu práva na rovnaké zaobchádzanie sťažovateľa uviedli, že napadnuté uznesenie vlády o neschválení výsledkov miestneho referenda bolo diskriminačné na základe jazyka a národnosti. Vláda zaobchádzala s účastníkmi miestneho referenda menej priaznivo v porovnaní s inými obcami, kde výsledky miestneho referenda o zmene názvu obce boli ňou schválené. V prípade rozhodnutia vlády bol dôvodom menej priaznivého zaobchádzania maďarský charakter názvu obce, pre ktorý sa rozhodli obyvatelia v miestnom referende.

10.1 Sťažovatelia preto dospeli k záveru, že *„diskriminácia bola samotným cieľom zásahu: vláda SR nechcela dovoliť, aby obec dostala (podľa vlády) maďarský názov. Takýto názov pritom nebol právnou prekážkou schválenia miestneho referenda. Iný legitímny cieľ vláda SR nikdy neuviedla. Keďže sťažovatelia boli nepriaznivým rozhodnutím vlády SR priamo diskriminovaní na základe jazyka a národnosti, pričom všeobecné súdy im odmietli poskytnúť súdnu ochranu proti tomuto uzneseniu, došlo k porušeniu práva sťažovateľov na*

rovnaké zaobchádzanie.“.

11. Na základe uvedeného sťažovateľa navrhujú, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a práva podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu napadnutým uznesením okresného súdu, napadnutým uznesením krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, základných práv podľa čl. 12 ods. 2 a čl. 30 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6, čl. 8 a čl. 14 dohovoru, práv podľa čl. 25 písm. a) a čl. 26 medzinárodného paktu a práva podľa čl. 2 medzinárodného dohovoru napadnutým uznesením vlády.

11.1 Sťažovatelia ďalej žiadajú zrušiť napadnuté uznesenie okresného súdu, napadnuté uznesenie krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň požadujú zrušiť napadnuté uznesenie vlády a vec jej vrátiť na ďalšie konanie. Okrem toho sa každý zo sťažovateľov domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € a spoločne aj náhrady trov konania v sume 551,42 €.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantné ustanovenia právnych predpisov

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo

etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 30 ods. 1 ústavy občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov. Cudzinci s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky majú právo voliť a byť volení do orgánov samosprávy obcí a do orgánov samosprávy vyšších územných celkov.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa čl. 8 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd priznaných týmto dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

14. Podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu všetky osoby sú si pred súdom rovné. Každý má úplne rovnaké právo, aby bol spravodlivo a verejne vypočutý nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhoduje buď o jeho právach a povinnostiach, alebo o akomkoľvek trestnom obvinení vznesenom proti nemu.

Podľa čl. 25 písm. a) medzinárodného paktu každý občan má právo a možnosť bez akýchkoľvek rozdielov uvedených v článku 2 a bez neodôvodnených obmedzení zúčastňovať sa na vedení verejných záležitostí priamo alebo prostredníctvom slobodne volených zástupcov.

Podľa čl. 26 medzinárodného paktu všetci sú si pred zákonom rovní a majú právo na rovnakú ochranu zákona bez akejkoľvek diskriminácie. Zákon zakáže akúkoľvek diskrimináciu a zaručí všetkým osobám rovnakú a účinnú ochranu proti diskriminácii z akýchkoľvek dôvodov, napr. podľa rasy, farby, pohlavia, jazyka, náboženstva, politického alebo iného presvedčenia, národnostného alebo sociálneho pôvodu, majetku a rodu.

15. Podľa čl. 2 medzinárodného dohovoru zmluvné štáty odsudzujú rasovú diskrimináciu a zaväzujú sa, že budú vykonávať bez meškania a všetkými vhodnými spôsobmi politiku smerujúcu k odstráneniu rasovej diskriminácie vo všetkých jej formách a k rozvoju porozumenia medzi všetkými rasami.

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

III.A K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a práva podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu napadnutým uznesením okresného súdu a napadnutým uznesením krajského súdu

17. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy (... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd), ktorého zmyslom je, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a meritórne (vecne) sa zaoberať podanou sťažnosťou iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným orgánom verejnej moci prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich (II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, I. ÚS 311/08).

17.1 Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale rovnako je aj úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci výkonu im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

18. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že napadnuté uznesenie okresného súdu bolo predmetom súdneho prieskumu realizovaného krajským súdom na základe sťažovateľmi podaného odvolania. Následne sťažovatelia podali proti napadnutému uzneseniu krajského súdu dovolanie a napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo rozhodnuté o podanom dovolaní.

19. Z uvedeného vyplýva, že v spore existoval iný súd rozhodujúci o ochrane práv sťažovateľov (krajský súd a neskôr najvyšší súd), čo vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a práva podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu napadnutým uznesením okresného súdu a napadnutým uznesením krajského súdu.

20. Ústavný súd preto túto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľov pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu, že ústavný súd nemá právomoc na jej prerokovanie.

III.B K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a práva podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu napadnutým uznesením najvyššieho súdu

21. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, ak ústavný súd pri jej predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

21.1 Dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť je aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej.

21.2 Za dôvody zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti treba v zmysle judikatúry (napr. IV. ÚS 62/08, IV. ÚS 211/08, II. ÚS 640/2016) považovať aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým intenzitu pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní dotknutého orgánu verejnej moci a ich ústavnoprávny rozmer a únosnosť z hľadiska požiadaviek na ochranu práv, ktorých porušenie sa namieta, vrátane posúdenia, či tieto pochybenia, resp. nedostatky reálne spôsobili alebo mohli spôsobiť sťažovateľovi ujmu na jeho ústavou zaručených právach.

22. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti orgánov verejnej moci vo veciach patriacich do ich právomoci.

22.1 Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k orgánom verejnej moci nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu orgán verejnej moci vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09).

22.2 Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

23. Ústavný súd poznamenáva, že v obsahu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadných odlišností a prípadné porušenie týchto práv je potrebné posudzovať spoločne.

24. Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

25. Súčasťou obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

26. Ústavný súd sa oboznámil s napadnutým uznesením najvyššieho súdu vrátane sťažovateľmi prezentovaných námietok, aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi v bode 1 označených práv, ktorých porušenie sa namieta. Uvedený prieskum vykonal ústavný súd v medziach svojich právomocí, a teda posudzoval ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

27. Sťažovatelia podali proti napadnutému uzneseniu krajského súdu dovolanie, ktoré odôvodnili existenciou dovolacích dôvodov podľa § 420 ods. 1 písm. f) Civilného sporového poriadku. V napadnutom uznesení najvyšší súd uviedol, že sťažovatelia nevytkli krajskému súdu konkrétne nedostatky v jeho postupe (napr. v dokazovaní, doručovaní alebo predvolávaní na pojednávanie). Sťažovatelia zároveň nedôvodili, akým spôsobom im krajský súd znemožnil realizáciu procesných oprávnení a zasiahol do práva na spravodlivý proces okrem toho, že všeobecné súdy konštatovali neexistenciu procesnej subjektivity vlády ako jednej z procesných podmienok konania.

28. Podľa názoru najvyššieho súdu teda sťažovatelia nekritizovali procedúru prejedania veci, ale *«v rozpore so zmyslom a účelom ustanovenia § 420 písm. f) C.s.p. pod pojem „procesný postup“ podradili samo meritórne rozhodnutie odvolacieho súdu, primárne však jeho právne úvahy a spôsob riešenia pre rozhodnutie významnej právnej otázky (tu existencie procesnej subjektivity na strane Vlády Slovenskej republiky).»*.

29. Námietka sťažovateľov, že okresný súd a krajský súd nesprávne vyvodili záver, že sťažovatelia nepreukázali právnu subjektivitu vlády, sa však týkala právneho posúdenia, na ktorom okresný súd a krajský súd založili napadnuté uznesenia. V tejto súvislosti najvyšší súd uviedol, že *„žalobcovia teda bezpochyby namietajú, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Vzhľadom na túto námietku dovolateľov ale treba uviesť, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu je zastávaný názor, podľa ktorého sa realizácia procesných oprávnení strany nesprávnym právnym posúdením veci neznemožňuje (R 54/2012, R 24/2017 a tiež 1 Cdo 71/2018, 2 Cdo 49/2018, 3 Cdo 37/2018, 4 Cdo 1/2018, 5 Cdo 191/2018, 7 Cdo 79/2018, 8 Cdo 76/2018).“*.

30. K nedostatku procesnej subjektivity vlády najvyšší súd poznamenal, že *«právny zaver nižších súdov... nevykazuje znaky nesúladu s úpravou zákona č. 575/2001 Z.z... (kedy jedine by nesprávne právne posúdenie príslušnej otázky mohlo zakladať i vytýkanú vadu zmätočnosti), akceptovať treba tiež zdôraznenie rozdielu medzi vládou a ústrednými orgánmi štátnej správy zo strany odvolacieho súdu i s poukazom na relevantné rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (najmä so zreteľom na priznanie statusu právnickej osoby – okrem ministerstiev a iných ústredných orgánov štátnej správy - výlučne Úradu vlády Slovenskej republiky, v tejto súvislosti por. najmä § 35 ods. 1 v spojení s § 24 ods. 1 zákona č. 575/2001 Z.z.) a na takomto nazeraní na problém nemohlo nič zmeniť ani doplnenie dovolateľmi označenia žalovanej až v dovolaní (teda po právoplatnom skončení konania) tiež slovným spojením „Úrad vlády SR“ (ktorým doplnením inak dovolatelia zjavne hodlali reagovať na nedostatok vytknutý im oboma nižšími súdmi, v tomto prípade ale bez možnosti takto zvrátiť výsledok konania, nakoľko Úrad vlády SR sa stranou sporu do právoplatného skončenia konania nestal a jeho zapojenie do sporu až v štádiu dovolacieho konania bolo vylúčené).»*.

31. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd ako súd dovolacích v napadnutom uznesení jasne, zrozumiteľne a logicky vyjadril dôvody, pre ktoré dovolanie sťažovateľov odmietol. Podľa názoru ústavného súdu právny záver najvyššieho súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti, zjavnej neodôvodnenosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len

v prípade, ak by sa natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení zákona, že by tým poprel jeho účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010).

32. Ústavný súd v súvislosti s prejavom nespokojnosti sťažovateľov tiež poznamenáva, že nie je možné základné právo na inú ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že orgán verejnej moci nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 114/09). Podstatou je, aby postup orgánu verejnej moci bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

33. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (bod 21).

III.C K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov podľa čl. 12 ods. 2 a čl. 30 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6, čl. 8 a čl. 14 dohovoru, práv podľa čl. 25 písm. a) a čl. 26 medzinárodného paktu a práva podľa čl. 2 medzinárodného dohovoru napadnutým uznesením vlády

34. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštantne ďalej uvádza, že ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, III. ÚS 62/02), a preto jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde.

35. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo

upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

36. Napadnuté uznesenie vlády, ktorým nebol daný súhlas na zmenu názvu obce Tešedíkovo, bolo prijaté 16. októbra 2013. V tomto prípade lehota na podanie ústavnej sťažnosti pre sťažovateľov začala plynúť od okamihu, keď sa o ňom mohli dozvedieť. Sťažovatelia však v ústavnej sťažnosti neuviedli, kedy sa dozvedeli o napadnutom uznesení vlády, a preto ani neargumentujú, že ústavnú sťažnosť v tejto časti podali v zákonom stanovenej lehote. Vláda je povinnou osobou podľa § 2 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov. Podľa čl. 16 ods. 3 Rokovacieho poriadku vlády Slovenskej republiky (schválený uznesením vlády č. 512 z 13. júna 2001) Úrad vlády Slovenskej republiky sprístupňuje na internete texty materiálov predložených na rokovanie vlády, stanoviská organizačných útvarov Úradu vlády Slovenskej republiky k týmto materiálom, programy rokovania vlády, prijaté uznesenia vrátane ich príloh, záznamy z rokovaní vlády a konečné znenia materiálov schválených vládou, ak to nie je v rozpore s osobitnými predpismi. Podľa názoru ústavného súdu sťažovatelia mali možnosť dozvedieť sa o napadnutom uznesení vlády bezprostredne po jeho zverejnení v októbri 2013, berúc do úvahy aj jeho vtedajšiu medializáciu.

37. Ústavná sťažnosť sťažovateľov bola doručená ústavnému súdu 26. júna 2019, resp. 26. februára 2020, a preto bola zjavne podaná po zákonom ustanovenej lehote uvedenej v § 124 zákona o ústavnom súde. V prípade podania ústavnej sťažnosti

po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03).

38. Z už uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľov opätovne odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

39. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľov bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ich ďalších procesných návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. decembra 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu